

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Дияна Банкова,
преподавател към катедра „Счетоводство и одит“ в Университет по застраховане и
финанси – гр. София

Относно **дисертационен труд** за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Георги Николаев Стоянов

Тема: **„Ефект от прилагането на МСФО 17 Застрахователни договори върху финансовите отчети на застрахователните предприятия – научни и приложни аспекти“**

Научен ръководител: **Проф. д-р Емилия Миланова**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд. При съобразяване с разпоредбите на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, във връзка с придобиването на образователната и научна степен „доктор“, може да се отбележи следното:

1. Общо описание на процедурата

Със заповед № 298/15.07.2026 г. на Ректора на Университета по застраховане и финанси (УЗФ), чл.- кор. проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за вътрешен член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на посочената по-горе тема, за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в споменатата научна специалност и професионално направление.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Георги Николаев Стоянов е роден на 26.07.1992 година в гр. Първомай. През 2015 г. придобива бакалавърска степен по специалност „Счетоводство“ от УНСС – гр. София. В допълнение през 2016 г. надгражда образованието си с магистърска степен в същата специалност към УНСС.

Кариерното си развитие започва през 2014 година и продължава към днешна дата в международната одиторска компания „Грант Торнтон“ ООД. Преминава през различни длъжности, като към момента е на позиция – старши одит мениджър. Също така преподава (2021–2024 г.), като хоноруван преподавател в УНСС по дисциплините „Глобализация и стандартизация в счетоводството“ и „Спецкурс по МСФО“, както и е лектор към ИДЕС по теми свързани със: счетоводството, одита и устойчивостта.

Дългогодишният опит на кандидата и неговото образование са доказателство за неговата висока професионална компетентност и задълбочени познания в областта на финансовия одит. През 2021 г. успешно се дипломира като дипломиран експерт-счетоводител към Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) в Република България, с което придобива статут на регистриран одитор.

3. Актуалност на тематиката, познаване на проблема, методика на изследването

Актуалността на дисертационния труд се обуславя от влизането в сила на МСФО 17 „Застрахователни договори“ от 1 януари 2023 г. Стандартът въвежда фундаментална промяна в признаването, оценяването и оповестяването на застрахователните договори и оказва съществено въздействие върху финансовите отчети, вътрешните процеси, информационните системи и бизнес моделите на застрахователните предприятия.

Кандидатът познава много добре изследваната проблематика. Притежава практически опит, свързан с одитирането на застрахователни компании, което е изключително ценно при анализ на имплементацията на МСФО 17. Количественият анализ обхваща 12-те най-големи дружества с лиценз за общо застраховане в България, покриващи 94,1 % от пазара по брутни записани премии. Данните са извлечени от годишните финансови отчети към 31 декември 2023 г. – първата година на задължително прилагане на стандарта. Макар да не е обхванат целият застрахователен пазар (животозастрахователните дружества са изключени), изследването откроява важни акценти, които могат да подпомогнат усъвършенстването на отчетността в сектора.

Приложен е широк набор от научни методи: теоретичен анализ и синтез, сравнителен анализ (МСФО 4 спрямо МСФО 17), индукция и дедукция, системен подход, статистически методи (включително регресионен анализ), казусен анализ и анкетно проучване сред 67 специалисти (счетоводители, одитори, финансови анализатори и експерти от застрахователния сектор). Комбинацията от методи осигурява всеобхватен и задълбочен анализ на проблематиката.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е с общ обем от 228 страници. Съдържанието е структурирано в увод, три глави, заключение, списък с използвана литература (148 източника – 21 на български и 127 на английски език), списък с графики, таблици и фигури и три приложения (въпросник, списък на анализирани компании и таблици с финансови данни).

Макар в структурата да се забелязва известна непропорционалност (трета глава е значително по-обемна от първите две и концентрира по-голямата част от емпиричния материал), изложението е логично и последователно. Представените таблици, графики и фигури успешно подкрепят анализа.

Изследователската теза, защитавана от настоящото изследване, е, че прилагането на МСФО 17 „Застрахователни договори“ води до съществени и качествени промени във финансовите отчети на застрахователните предприятия, променя принципите на признаване, оценяване и оповестяване на застрахователните договори. В резултат това подобрява прозрачността и сравнимостта на информацията, но същевременно създава нови предизвикателства пред счетоводната практика и анализа на финансовите резултати.

Уводът ясно формулира обекта (финансовите отчети на застрахователните предприятия), предмета (влиянieto на МСФО 17 върху счетоводното отчитане и представянето на информацията), целта, задачите, изследователската теза и ограниченията на изследването.

Първа глава е добре структурирана и въвежда плавно в изследваната материя. Тя проследява развитието на отчетността от ранните форми на споделяне на риска до националните GAAP и международната стандартизация, представя общ преглед на МСФО 17, подробно разглежда моделите на оценяване (GMM, PAA и VFA) и техните специфични компоненти (FCF, RA, CSM, TVM), както и извършва сравнителен анализ между МСФО 4 и МСФО 17. Главата демонстрира солидна теоретична подготовка и добро познаване на нормативната и научната литература. Положително е, че авторът не се ограничава до описание, а извежда концептуалните различия и последиците от тях.

Втора глава е аналитично насочена. В нея се изследва същността и въздействието на МСФО 17 върху ключови финансови показатели, изискванията за представяне и оповестяване, влиянието върху финансовото отчитане и комуникацията с инвеститорите, основните предизвикателства при прилагането на стандарта, както и глобалният и европейският опит. Главата успешно свързва теоретичните постановки с практическите последици и подготвя почвата за емпиричното изследване. Особено ценни са частите, посветени на промените в структурата на отчетите и на новите оповестявания.

Трета глава обхваща емпиричен анализ на резултатите от прилагането на Стандарта. Тя представлява същинската приносна част на труда. Включва методологията на изследването, подхода и целите на анализа, количествен анализ на 12-те най-големи общозастрахователни дружества в България (покриващи 94,1 % от пазара по брутни записани премии), анкетно проучване сред 67 експерти от сектора, изводи и препоръки, както и ограниченията на проучването. Количественият анализ е извършен с помощта на статистически методи (средни, медиани, стандартни отклонения, IQR) и софтуер JASP, а анкетата предоставя ценна качествена информация за възприятията на практиците. Главата е най-обемната и съдържа значителен емпиричен материал. Това обяснява известната структурна непропорционалност, но същевременно осигурява практическа приложимост на резултатите.

Положителен момент е, че към всяка глава са формулирани изводи. В заключението се правят обобщения и се очертават практико-приложните аспекти от проведеното изследване.

Що се отнася до приносите, трудът съдържа научни, научно-приложни и резултати, които представляват оригинален принос в изследването на ефектите от МСФО 17 в българския контекст. Приемам изведените приноси, свързани с анализа на ключови показатели, емпиричната оценка на първата година на прилагане и формулираните препоръки за адаптиране на финансовия анализ.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е приложил и списък с 6 броя публикации свързани с темата на дисертационния труд. Някои от тях са публикувани още преди зачисляването на докторанта, което потвърждава задълбоченото изследване на проблематиката. Пет от тях са самостоятелни, а една е съвместна - студия. Това е доказателство за висока лична ангажираност и способност за работа както в екип, така и самостоятелно. Публикациите са публикувани в реномирани издания обвързани със специализираната и изследвана тематика на дисертацията.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Представеният комплект от материали са в съответствие с нормативните изисквания. В него се съдържат всички необходими документи, които доказват успешно проведено обучение в рамките на докторската програма. Изпълнени са минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“ в професионално направление 3.8 „Икономика“. От ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане са изискуеми общо 80 точки.

Минималните изисквания са значително надвишени. В група „Г“ той реализира 57,5 точки, което заедно с точките от дисертационния труд (50 т.) формира общо 107,5 точки.

7. Автореферат

Авторефератът към дисертационния труд представя вярно и точно съдържанието на дисертацията. Също така не е установено плагиатство над законоустановените изисквания на УЗФ. Съгласно доклад от програмата „Strike Plagiarism“ е известно съответствие, което е допустимо.

8. Препоръки и въпроси

Въз основа на положителната оценка за разработения труд отправям следните препоръки:

- В бъдещи изследвания да се разшири обхватът към животозастрахователните дружества, както и да се проследят дългосрочните ефекти след поне 2–3 последователни години на прилагане.
- Да се отдели по-голямо внимание на ролята на дигитализацията, качеството на данните и интеграцията на информационните системи – тема, която в настоящия труд е идентифицирана като едно от водещите практически предизвикателства (както в анкетата, така и в препоръките).
- Ключовите изводи и емпиричните резултати да бъдат популяризирани чрез публикации в реферирани международни издания (Scopus/Web of Science), за да достигнат до по-широка академична и професионална аудитория.

Въпрос към докторанта:

1. В анкетното проучване „наличността и детайлността на данните“ и „промените и интеграцията на системите“ излизат като водещи предизвикателства. Бихте ли разяснили по-подробно как според Вас качеството на данните и нивото на дигитална готовност на информационните системи са повлияли върху надеждността и съпоставимостта на финансовите отчети на българските застрахователни дружества в първата година на прилагане на МСФО 17?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на този

закон. Представените материали и резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти в УЗФ. Дисертационният труд показва, че Георги Николаев Стоянов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания. Поради гореизложеното, **давам своята положителна оценка „за“ проведеното изследване и предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Георги Николаев Стоянов** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Счетоводство, контрол и анализ“.

гр. София
08.09.2026 г.

Изготвил становището:

.....
/Доц. д-р Дияна Банкова/